

BÚLGAR

TERRITORIS ON ES PARLA

El búlgar és la llengua majoritària de Bulgària, que té set milions vuit-cents mil habitants, dels quals es consideren èticament búlgars el 84%. Hi ha minories que constitueixen grups de parlants de búlgar als següents estats europeus: Ucraïna, Sèrbia, Romania, Moldàvia, Hongria, Macedònia, Grècia i Turquia.

DIVERSITAT INTERNA/ VARIACIÓ GEOGRÀFICA

El búlgar té dos grups de dialectes: el de l'est i el de l'oest, encara que aquests també contenen diverses variants. Hi ha intercomprensió entre els parlants de cada dialecte: moltes de les diferències entre les diverses varietats són fonètiques. A banda dels dos grans grups que hem anomenat, hi ha varietats del búlgar de transició cap al serbi.

NOMBRE APROXIMAT DE PARLANTS AL MÓN

Parlen búlgar aproximadament 9 milions de persones a tot el món.

ESTATUS JURÍDIC I DE FACTO

El búlgar és oficial a Bulgària segons la constitució de la República de Bulgària, que postula que tots els ciutadans del país tenen el dret i el deure de conèixer el búlgar. És la llengua utilitzada en tots els àmbits de la societat d'aquest estat: és la llengua de l'educació, dels mitjans de comunicació, de

Material elaborat per Linguapax amb el suport de:

l'administració, etc. És la llengua utilitzada habitualment pels habitants de Bulgària, ja que hi ha una majoria d'habitants que la tenen com llengua materna. Als altres estats on hi ha minories búlgares (Ucraïna, Sèrbia, Romania, Moldàvia, Hongria, Macedònia, Grècia i Turquia), la llengua no té representació ni jurídica ni social, i hi és subordinada.

FILIACIÓ

Família indoeuropea – branca de llengües eslaves – grup meridional (com l'eslovè, el servi i el macedoni. El macedoni es considera una llengua que prové del mateix conjunt dialectal que ha servit de base a l'estàndard búlgar actual.).

ESTATUS oralitat / escriptura

El búlgar és una llengua amb tradició escrita, i s'escriu en alfabet ciríl·lic, com algunes altres llengües eslaves (rus, bielorús, ucraïnès, serbi i macedoni) i d'altres llengües parlades a l'antiga Unió Soviètica. L'alfabet ciríl·lic s'escriu d'esquerra a dreta. El nom de la llengua en alfabet ciríl·lic és el següent: български език.

TRETS FORMALS BÀSICS

Fonètica

1. Els parlants búlgars tendeixen a fer el so de / molt velar (és a dir, col·locant la llengua força enrere al paladar) quan parlen en català, igual com ho fan en la seva llengua materna.

2. En búlgar, el so de les *s* es pronuncia molt avançat, i també ho solen fer quan parlen català.
3. En búlgar no hi ha diferències entre *r* vibrant i bategant com en català, per això tendeixen a pronunciar-les totes iguals.
4. En búlgar, els sons de *b, d, g*, es pronuncien igual independentment de si estan entre vocals o a inici de mot, per exemple. Per tant, quan parlen català poden fer aquests sons, quan són intervocàlics, igual que si estiguessin situats a començament de mot i pronunciar de la mateixa manera la de *bolígraf* que la d'acaba.
5. En búlgar no hi ha el so de *ll*, i per això poden tenir dificultats per pronunciar-lo en català.
6. En búlgar no hi ha distinció entre *e* i *o* obertes i tancades, per això poden tenir problemes per distingir-les i pronunciar-les.
7. Els parlants búlgars poden no reduir les vocals en posició àtona en català, perquè tampoc no ho fan en la seva llengua materna.

Morfologia i sintaxi

1. Com que en búlgar el mot *hora* és masculí i es manté en singular, confonen el gènere i el nombre de les hores. Així, poden dir *el tres* en lloc de *les tres*.
2. L'ús de singulars en sentit col·lectiu no coincideix en les dues llengües. Per exemple, en búlgar no utilitzen un equivalent singular a *roba*, sinó que diuen l'equivalent a *vestits*. Per això, podrien dir una expressió com *botiga de robes*.
3. En búlgar s'usen adjectius amb valor d'adverbi, i poden calcar aquesta característica quan parlen català. Així, poden dir per exemple *el català s'escriu més fàcil que el castellà* en lloc de *el català s'escriu amb més facilitat que el castellà*.

4. L'article no s'usa de la mateixa manera en búlgar que en català, per això poden haver-hi omissions i usos inadequats de l'article quan parlen català.
5. En búlgar, els pronoms i l'equivalent al verb *ser* no poden ocupar la primera posició a la frase, i per això solen col·locar el verb *ser* darrere del predicat en català. Poden generar oracions com *més fàcil és català* en lloc de *és més fàcil el català*.
6. Hi ha una falta de correspondència en l'ús de les preposicions que indiquen localització en català i en búlgar. Quan parlen català, solen generalitzar la preposició *en* per sobre de la preposició *a*.
7. En búlgar, una mateixa preposició pot ser traduïda per *de*, *a*, i *en*. Per això confonen aquestes tres preposicions en català.
8. En búlgar no hi ha una distinció equivalent a la del *ser* i l'*estar* del català, per això tendeixen a confondre els usos dels dos verbs.
9. En català i en búlgar no hi ha una correspondència exacta entre frases que expressen locació i frases que expressen existència. Per això poden confondre els verbs *ser* i *haver-hi* en català. Poden dir oracions com *és la més a prop que és* en lloc de *és la més a prop que hi ha*.
10. Com que les frases subordinades no tenen la mateixa estructura en les dues llengües, pot haver-hi confusions en l'ús de nexes, formes verbals, etc. quan parlen català Així, poden dir per exemple, *vaig trucar a la meva mare que vinguin* en lloc de *vaig trucar a la meva mare perquè vinguessin*).

LLENGUA I INTERACCIÓ SOCIAL

Material elaborat per Linguapax amb el suport de:

hola	zdravěj!	si us plau	mólja
com estàs?	kak si?	gràcies	blagodarjá!
bon dia	dóvăr den!	de res	njáma zaštó!
bona tarda	dóvăr den!	d'acord	dádeno!
bona nit	dóvăr véčer!	perdoni	izbinéte!
adéu	dovíždane!		

LÈXIC

Algunes realitats són categoritzades i anomenades de maneres diferents en búlgar i en català. Aquí reproduïm alguns exemples de camps semàntics bàsics.

Parts del cos

En búlgar un mateix mot serveix per designar les categories catalanes 'cama' i 'peu', i hi ha dos mots per referir-se a 'home' segons si es tracta de l'ésser humà en general o a una persona de sexe masculí:

cama

krak

peu

Material elaborat per Linguapax amb el suport de:

home (ésser humà) **čovék**

home (persona de sexe masculí) **măž**

Termes de parentiu

En búlgar hi ha termes de parentiu que s'anomenen diferent que en català. Aquí reproduïm l'exemple de 'germà': hi ha mots diferents per a germà i germana i, a més, fan altres distincions segons l'edat:

germà **brat**

germà més gran **brátko**

germana **sestrá**

germana més gran **káka**

Expressió del temps

Els dies de la setmana tenen les següents explicacions:

dilluns **ponedélnik** *Délink* 'dia feiner', oposat a *nedélja* 'diumenge'.

dimarts **vtórník** Derivat de *vtóri* 'segon'

dimecres **srjáda** Derivat de *sred* 'al mig de'.

Material elaborat per Linguapax amb el suport de:

dijous	čtvrťák	Derivat de <i>čtvrti</i> 'quart'
divendres	pětek	Derivat de <i>pěti</i> 'cinquè'
dissabte	sábota	De l'hebreu <i>sabat</i>
diumenge	nedělja	Lit. 'no-treball' (prefix negatiu <i>ne-</i> + <i>delo</i> 'obra, activitat, feina').

Els noms dels mesos són d'origen llatí amb adaptacions de l'eslau antic:

gener	januári	juliol	júli
febrer	fevruári	agost	ávgust
març	mart	setembre	septémvri
abril	apríl	octubre	aktómvri
maig	maj	novembre	noémvri
juny	júni	desembre	dekémvri

Sistema numeral

El sistema numeral del búlgar és de base deu, és a dir, els nombres són peces lèxiques diferents fins a deu, i després es formen per composició, com en català:

1	edín	8	ósem
---	-------------	---	-------------

2	dva (m.), dve (f.)	9	devem
3	tri	10	déset
4	čétiri	20	dvadéset
5	pet	100	sto
6	šest	1000	hiljada
7	sédem	1000000	Milión

ESTATUS CULTURAL DE LA LLENGUA

El búlgar és una llengua literària des de l'edat mitjana i llengua de l'església ortodoxa búlgara. De fet, l'antic eslau, també anomenat búlgar antic, va ser la primera llengua literària eslava. Va servir de base per a l'eslau eclesiàstic, la llengua d'algunes esglésies ortodoxes i altres esglésies cristianes d'ritus bizantí. Un dels textos principals en aquesta llengua és el Codex Suprasliensis. El búlgar ha estat llengua literària fins a l'actualitat: la seva història de la literatura se sol dividir en tres períodes: el búlgar o eslau antic, l'anomenat búlgar mitjà (s.XII-XIV) i la llengua literària moderna a partir del s.XVIII i consolidat a partir del s.XIX, amb autors contemporanis com el guanyador d'un premi Nobel Elias Canetti.

RECURSOS SOBRE LA LLENGUA DISPONIBLES A BARCELONA

Material elaborat per Linguapax amb el suport de:

- Associació casa Tràcia, Bulgària, a Barcelona: <http://casatracia.blogspot.com.es>
- Associació Sant Jordi d'amistat Catalunya – Bulgària: http://www.informa.es/directorio-empresas/Empresa_ASSOCIACIO-SANT-JORDI-D-AMISTAT-CATALUNYA-BULGARI.html

EFEMÈRIDES DESTACADES DEL CALENDARI FESTIU (associat a llengua/cultura)

11 de maig del calendari julià (correspon el 24 de maig del calendari gregorià): sants Ciril i Metodi, coneguts com a apòstols dels eslaus. Des de 1851 se celebra aquest dia la Diada de les Lletres Búlgares, i es commemora la creació del sistema d'escriptura ciríl·lic per part dels dos sants germans.

Actualment se celebra el dia de l'Educació i la Cultura Búlgares i la Literatura Eslava, i és festa nacional. També se celebra a Macedònia, Rússia, Eslovàquia i la República Txeca.

BIBLIOGRAFIA

Catholic Encyclopedia : « Saint Cyril and Methodius » (consulta : novembre de 2016) : <http://www.newadvent.org/cathen/04592a.htm>

Ethnologue (consulta: novembre de 2016): www.ethnologue.com

GALI-Salut: materials – recursos per llengües – búlgar (consulta: novembre de 2016):

<http://www.udg.edu/projectesbiblioteca/GaliSalut/Materials/Recursosperlleng%C3%BCes/tabid/19322/language/ca-ES/Default.aspx>

Lamuela, X. (2010): *El búlgar. Estudi comparatiu entre la gramàtica del català i del búlgar*. Fasolcat edicions. Barcelona

Material elaborat per Linguapax amb el suport de:

Omniglot (consulta: novembre de 2016): (www.omniglot.com)

INFORMANT: ID

Material elaborat per Linguapax amb el suport de:

